

Dalia Urbanavičienė

KUO BŪSIME : LIETUVIŲ TAUTA, TAUTINE MAŽUMA AR PASAULIO PILIEČIAIS?

Kuo būsime – ar liksime lietuvių tauta, ar tapsime tautine mažuma – ne tik Europoje, bet ir savo valstybėje, ar išvis nebeteksime lietuviškumo šaknų ir pavirsime „pasaulio piliečiais“? Galima į šį klausimą atsakyti bandant analizuoti įvairius politinius aspektus, būdingas tendencijas, įvairių institucijų formuojamas nuostatas, išorines globalizacijos grėsmes ir pan., tačiau atsakymas gali būti ir labai trumpas – didžiąja dalimi viskas priklauso nuo mūsų pačių, nuo žmonių savimonės.

Senoji pasaulėžiūra šiuolaikinėje kūryboje, apie tai kalba prof. D.Katkus

[](#)

Norint žiūrėti video-"spausti" ant paveiksluko

Esame unikali tauta, nors ir linkę pastaruoju metu save nuvertinti. Prisiminkime, kuo buvome daugiau kaip prieš šimtmetį – neturėdami savo valstybės, praradę lietuvišką spaudą, patyrę pirmąją masinę emigraciją į Vakarų, turėdami lietuvių kalba pamiršusią kalbėti inteligentiją, kurios dauguma niekino lietuvišką kaimą ir jo tradicijas. Tačiau lietuvių tauta buvo gyva. Jai pakako palyginus nedidelės grupės šviesuolių iniciatyvos, kad pakiltų knygnešiai, kad steigtųsi slaptos lietuviškos mokyklėlės, kad žmonės burtųsi į lietuvių kultūrą propaguojančius „klojimo vakarus“, kad imtų formuotis naujoji lietuviška inteligentija. Tuomet sugebėjome neįtikėtinomis sąlygomis išsikovoti ir spaudą, ir lietuvių, ir savo valstybę. Antrą kartą lietuvių tauta parodė savo unikalumą prieš penkiolika metų – vėlgi atgaudama nepriklausomybę.

Ko gero šįkart lietuvių tautos atgimimas buvo dar labiau neįtikėtinas, nes per sovietmetį ištuštėjęs ir didele dalimi degradavęs kaimas nebeteko lietuviybės lopšio reikšmės, dėl trėmimų ir emigracijos praradome šviesiausius Lietuvos žmones, kelios kartos išaugo auklėjamos sovietinės propagandos, skleidžiamos visais įmanomais kanalais. Tačiau vėlgi pakako „Sąjūdžio“ iniciatyvos, kad lietuvių tauta susiburtų į Baltijos kelią ir apgintų valstybinės nepriklausomybės idėją giedodama „Lietuva, tėvyne mūsų...“. Galime didžiuliu tuo, kad esame stebuklingai vis atgimstanti tauta, pasižyminti ypatinga kultūra – sugebanti išsikovoti nepriklausomybę ne ginklu, o dainomis.

Kas gi atsitiko dabar, gal jau nebesitikime savo tautos gyvybingumu? Ar jau tikrai ji sunaikino visuotinis nusivylimas, stebint kaip nepriklausomybės šaukliai ir kiti išrinktieji įveikę „drakoną“ patys virsta „drakonais“, kaip Lietuva tampa šaltais, nesantaikos dvasia paženklintais namais, neužtikrinančiais saugumo jos vaikams?

Turime pripažinti, kad įsigali pojūtis, jog pastarieji dvidešimt metų sugriovė daug daugiau negu ištiesą penkiasdešimtmetį trukęs sovietmetis. Kaip rodo Etninės kultūros globos tarybos užsakymu atlikta sociologinė apklausa, daugiau kaip 50 % lietuvių abiturientų nori emigruoti iš Lietuvos, vis daugėja tokių, kuriems jau netgi gėda būti lietuviais. Tokia situacija susiformavo dėl daugelio priežasčių, bet viena iš jų neabejotinai yra ta, kad su nepriklausomybės atgavimu viltinai sieta tautinės mokyklos idėja paskendo Švietimo ir mokslo ministerijos koridoriuose. Šioje ministerijoje terminai tautiškumas, patriotizmas palaipsniui tapo vengtiniais, vietoj jų uoliai imta piršti verslumo, konkurencijos, savarankiškos ir nepriklausomos asmenybės ugdymo idėjas, vedančias į dar didesnę visuomenės susvetimėjimą ir kiekvieno atskirai kovą už būvį.

Kaip rodo minėtas sociologinis tyrimas, tik etninės kultūros ugdymo pakraipos mokyklose besimokantys abiturientai jaučia didesnę atsakomybę Lietuvai, yra jos patriotai ir mažiau linksta visam laikui emigruoti iš Lietuvos į užsienį. Tačiau Švietimo ir mokslo ministerija neskiria tokioms mokykloms reikiamo dėmesio, o kai kuriais atvejais, nežiūrint reikšmingų pasiekimų, netgi trukdo toliau sėkmingai vykdyti etnokultūrinio ugdymo veiklą.

Kita neabejotinai jaunimo tautinės savimonės praradimą paveikusi priežastis yra žiniasklaida. Neplėtojant šios problemos aptarimo pabrėžčiau tik pagrindinę išvadą – nors nepriklausomybės atgavimo procese žiniasklaida buvo tapusi itin svarbiu tautos subūrimo ir lietuviybės idėjų propagavimo ramsčiu (neveltui tuomet gynėme Lietuvos radiją ir televiziją), tačiau dabar ji pavirto komercinių ir politinių žaidimų įrankiu, nepalikdama galimybės pasireikšti lietuvių tautinės savimonės propagavimo idėjoms.

Paskelbta iš : http://muziejus.moletai.lt/forumas/Urbanavicienes_pran.htm